

A Tragédiának nincs végleges színpadi formája

Beszélgetés Nagy Attilával...

Nagy Attilával mostanában nem nehéz Szegedről beszélgetni. Mint ismeretes, a Tragédia Adámját az idén is ő játssza a Dóm téri színpadon, s nemrég az is nyilvánosságra került, hogy az új évadra a budapesti Tháliából a mi színházunkhoz szerződött. Elég tehát kimonadni a szót, Szeged, s Nagy Attilából ömlik a szó, az indoklás, a magyarázat, bizonyítva, hogy szegedi szerződése jól átgondolt döntés eredménye.

— Ha nincs valami bizalmasan magántermészetű ok az elhatározásában, miért szerződött Szegedre?

— A művészet nem magánügy: itt minden a nyilvánosság elé tartozik. Az én döntésemet a következő fő motívum alakította ki: minden művésznek van valamiféle sorsképzése, küldetés-tudata, s az én színészi pályafutásom az utóbbi két évben úgy alakult, hogy a feladatok, amelyeket kaptam, ellentétbe kerültek művészi elképzeléseimmel és a küldetés megvalósítása helyett egyre növekvő mértékben pusztán és egyszerűen csak „elfoglaltságot” jelentettek számomra.

— S mi állt ezzel szemben?

— A szegedi meghívás. A színház igazgatója olyan csábító elképzelésekről beszélt, hogy úgy láttam, a majdani szegedi feladatok közelebb állnak hozzám, művészi tervekhez és egyéniségemhez, mint a jelenlegiek. Számomra a legérdekesebb az egészben az újraéledés izgalmá, az elindulás feszültsége; minden ilyen vállalkozásban nagyon szívesen veszek részt. Ahogyan megismertem a szegedi terveket, úgy látom, olyan színházakat akarnak csinálni, amelyben minden a színész, pontosabban a színész és a szerep kapcsolatának minősége mögé kerül. Ez számomra végtelenül rokonszenves.

— A színház új igazgatója szeptemberre robbanás-szerű változást tervez...

— Igen, ez az elképzelés is izgalmas feladatokat jelent számomra és gondolom, másoknak is. Robbanás-szerű változást ugyanis szerintem úgy nem lehet csinálni, ha mindenki csak várja ezt a robbanást, ha mindenki azt hiszi, mások csinálják meg helyette. Megfeszített munkára lesz szükség, s én ebbe, éppen ebbe nagyon szívesen kapcsolódok be.

— Szegeden nyilván jóval kevesebb elfoglaltsága lesz, min Pesten. Mit csinál majd felszabaduló idejével?

— Több mint 15 esztendője foglalkozom színház-műveléssel. Ennek a munkának egyik következményeként és eredményeként jelenik meg ősszel A szerep és a színész című könyvem. Műfaja szerint vallomás és értékelés a színész hivatásáról. Fejezetcímei: Az első társulati ülés, Ismerkedés a feladattal, A megvalósítás első gondoljai, Emlékpórák közben, A hatni akarás, A modern színészi magatartás, Első találkozás a közönséggel, A bemutatóról, A második előadás és végül Az előadás és a közönség. A szabad idő-

met főképpen arra fordítom Szegeden, hogy megírjam második könyvem, amely pszichológiai nézőpontról elemzi a színészi munkát.

— Nagy Attila tehát arra törekszik, hogy a színpadon kívül is kapcsolatot teremtsen a közönséggel.

— Igen, még az írásnál közvetlenebb formákban is. Budapesten nagyon gyakran találkoztam egyetemistákkal és középiskolásokkal különféle színházi beszélgetéseken. Azt tapasztaltam, ezekben a találkozásokban és beszélgetésekben óriási lehetőségek vannak arra, hogy a színész és a közönség gondolkodásmódját közelebb hozzuk egymáshoz. Éppen ezért, ha ezt igénylik az egyetemisták és középiskolások vagy mások, ilyen beszélgetésekre Szegeden is örömmel vállalkozom.

— Ne feledkezzünk el a legközelebbi szegedi feladatról. Hogyan készül Adám szerepére?

— A Tragédia iránti érdeklődés szerintem két dologból tevődik össze. Az egyik a hagyománytisztelő, a másik az előadásokban megvalósuló ötlet, fogalmazási újdonság. A Tragédia előadásaira azok is kíváncsiak, akik Madách remekművét kitűnően ismerik; ilyen esetekben az érdeklődés forrása és oka az előadás. A Tragédiának nincs végérvényes színpadi formája. Éppen ezért soha nem értettem egyet azokkal a kritikákkal, amelyek Vámos László négy év előtti, szabadtéri rendezését bírálták, hiszen Vámos „szélesvásznú” színpada kétségtelesen új „ötlet” volt. Új szerző lesz az ideai oratórikus előadás is, számomra nemcsak a rendezési felfogás megváltozása miatt, hanem azért is, mert mások lesznek a partnereim: Gábor Miklós és Ruttikai Éva helyett Sinkovits Imre és Thirring Viola.

Ü. L.

...és Thirring Violával

Nagyon szerény, nagyon fiatal és nagyon csinos: ezek a találkozás első impressziói. Ha valami nyugati filmben látnám, azt mondanám: sexbomba. Dehát egyrészt nem ott látom, hanem a pesti Fészek-klub presszójában, másrészt kislányos kedvesége teljesen ellentétes a szép színésznőt megszokott sztáros hűvösségével.

Pedig a még teljesen ismeretlen Thirring Viola tulajdonképpen már sztár. Olyan feladatot kapott, amelyért az ország leghíresebb színésznői is irigyelhetik: az ideai szabadtéri Tragédia előadásain ő játssza Eva szerepét. De a nagy szerep nem sztáros pózt, hanem inkább valamiféle megilletődést váltott ki belőle.

— Óriási megtiszteltetés számomra ez a szerep. Határákó az életben. Sorsfordulat, ha tetszik.

— Hogy érti ezt? Úgy érti, hogy visszatérését Magyarországra ezzel a szereppel szeretné megalapozni. Thirring Viola ugyanis nem magyarországi színház tagja, — ezért ismeretlen nálunk a neve — hanem a csehszlovákiai komáromi. A pozsonyi főiskolán végzett 1963-ban, azóta ebben a színházban, Csehszlovákia egyetlen magyar színházában játszik, a 32 tagú társulat tagjaként éventént 150—200 estét töltve színpadon. Őt év alatt nagyon sok darabban játszotta, a Rómeó és Júliától a Liliomfin át egészen a Rozsdatemetőig. Most szeretne hazatérni. Haza:

ugyanis pesti lány. S bár családja Pestről Érsekújvárra költözött, kapcsolatuk Magyarországgal sohasem szakadt meg. A férje is pesti: Gosztonyi János, a Thália Színház tagja. Thirring Viola most felmondta komáromi szerződését, s az évad végén hazatér. Pillanatnyilag ugyan még nincs szerződése, de reméli, hogy a szegedi szabadtéri után valamelyik színházunk tagjai közé hívja.

— Ismeri a szegedi szabadtéri?

— Ismerem-e? Mondom, hogy a szegedi meghívásban valami sorsszerűt érzek. Rokonaik élnek Szegeden, több nyáron heteket töltöttem a városban, nagyon jó barátai-

im vannak ott, a szabadtéri majdnem minden bemutatóját láttam, a Tragédiát is, a régebbi Major Tamás-félt, és az újabbat, Vámos László rendezését is. S bár jártam Olaszországban, Németországban, Dániában, Lengyelországban, mindenütt vadászva az izgalmas előadásokra, s láttam francia, görög színészek produkcióit, a szegedi szabadtéri mindmáig egyik legnagyobb színházi élményem. Szeged nekem otthon. Nagymamától, aki szintén Szegeden élt, könyvet csak egyszer kaptam ajándékba. A Tragédia volt. Most csak ámulok, hogyan lehet az, hogy éppen Szegedre és éppen Éva szerepére kaptam meghívást. Hát nincs ebben valami sorsszerű?

Lehet, hogy csakugyan van. Reméljük, jó sors-szerű.

Ökrös László

Túrák, táborok

Augusztus közepéig minden megyében megrendezik a tanácsköztársasági jubileumi KISZ emléktáborokat. Az egy-egy hetes táborokba több mint ötezer ifjúkommunista kapott „beutalót”, azok a fiatalok, akik kiemelkedő munkát végeztek a KISZ-akcióprogramok teljesítésében. Egyhetes programjuk keretében baráti találkozókra hívták az első magyar proletár-állam veteránjait, vetélkedőket rendeznek a Tanácsköz-

Az épülő biológiai kutatótelep

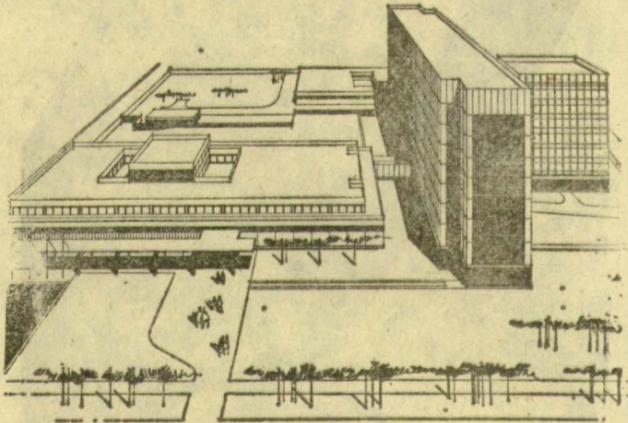
A „jövő tudományának” központja

Már kimagaslanak a földből a biológiai kutatótelep főépületének vasbeton oszlopai Újszegeden, az Odesszai körúton, szemmel azonosítható, milyen nagy beruházás készül itt. A Magyar Tudományos Akadémia Szegeden teremti meg a „jövő tudományának”, a biológiának hazai központját. Négy tudományág, a biofizika, a biokémia, a genetika és a növényélettan művelői számára biztosítanak minden tekintetben kiváló körülményeket.

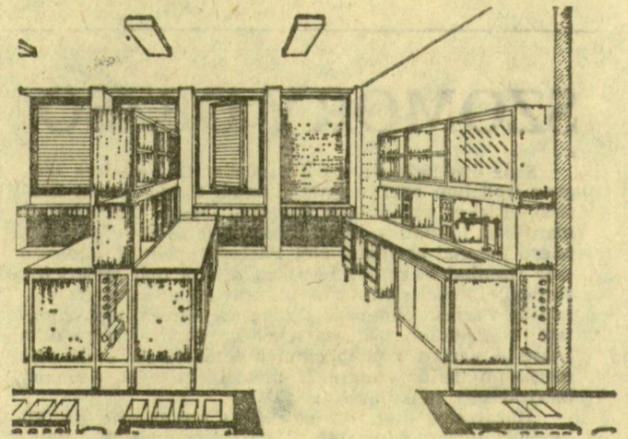
A még önálló, s mégis egybefüggő intézet a laboratóriumi épület két felében, 3—3 szinten helyezkedik majd el. Körülbelül kétszáz laboratórium áll rendelkezésükre. Minden laboratórium minden munkahelyén hozzá lehet jutni hideg (hűtött) és meleg vízhez, gázhoz, sűrített levegőhöz, vakuumhoz, s különböző elektromos csatlakozókhoz. A berendezés az éppen végzett kutatás igényeihez igazítható. Valamennyi emeleten két-két olyan csap is van, amiből desztillált víz folyik. Lesznek úgynevezett termosztát szobák, ahol télen, nyáron egyaránt 25—37 fokos hőmérsékletet kell biztosítani, valamint hideg szobák, ahol állandóan mínusz 5 vagy plusz 5 fok hőmérsékletnek kell lenni. Egyes laboratóriumokban valósággal mesterséges éghajlatot teremtenek, s 10—30 fokos hőmérséklet mellett 50—80 százalékos páratartalmú levegőt lehet kezelni, mégpedig mindössze két kapcsoló megfelelő beállításával. Mintegy 25 szobában, közöttük azokban, melyekben a japán elektronmikroszkópokat helyezik el, légkondicionáló működik.

A kilencszintes épület legalsó és legfelső szintje a gépészeti berendezéseké és a raktáraké. A hatodik emelet az „állatház” lesz. A növényélettani kivételével ugyanis az intézetekben igen sok állatkísérletet végeznek majd, mégpedig a gödöllői Laboratóriumi Állattenyésztő Intézetből kapott, teljesen steril körülmények között nevelt nyulakkal, madarakkal, egerekkel és patkányokkal. Számukra — a kísérletek sikere érdekében — különleges higiénikus és légkondicionált körülményeket biztosítanak.

A főépülethez csatlakozik a nyolcszintes „izotóptorny”, mely a kutatók számára ily módon egyszerűen megközelíthető. A sugárzóanyagok segítségével végzett vizsgálatok különösen a B jelű részben (betűkkel jelöl-

A kutatótelep távlati rajza. Előterben az Odesszai körút. A főbejárat az előadóterem és könyvtár épületébe visz. Innen vezet át az út a laboratóriumi épületbe, melynek másik oldalához az izotóplaboratóriumi szárny csatlakozik

Egy komplettan berendezett laboratóriumi szoba fele

tek a különböző intenzitású izotóppal működő laboratóriumokat) követelnek megfelelő biztonsági berendezéseket. Az aktív hulladékok „izotóptemetőbe” kerülnek. Az izotóptornyot az Ipari Építettervező Vállalat tervezte.

A központi szolgálat épületének neveztek el azt az alacsonyabb épületrészt, melynek földszintjén lesz a 350 személyes előadóterem, négy nyelvű, vezeték nélküli tolmácsberendezéssel, szélesvásznú filmvetítővel, azután a konyha és az étterem, valamint az 50 ezer kötet elhelyezésére alkalmas könyvtár. Első emeletén helyezik el az irodákat és a vendégszobákat, a második emeleten klubot rendeznek be.

A kutatótelephez tartozik majd az elmondottakon kívül az energiaközpont, több üvegház és raktár. Jellemző és érdekes adat, hogy a gáz-tüzelésű kazánt 6 millió kcalóra hő termelésére tervezték, s ez 700 lakás fűtéséhez lenne elegendő. Az épületeket egyébként gazdag park veszi majd körül, a bejáratnál vízmedence lesz.

A négy intézet 150 tudományos kutató és mintegy 350 más dolgozó számára biztosítja a legkorszerűbb munkafeltételeket. A beruházás költsége a mai árakon 300 millió forintot tesz ki. A terveket a Szegedi Tervező Vállalat kollektívája készíti, építészeti részét Tarnai István, a gépészetét Gergelyi András, belső tervezését Sági József, statikai terveit Labor Rajmund irányításával. Az első ütem terveit — mely a főépület felét, az energiaközpontot és az üvegházat foglalja magában — már 1966 novemberében le szállították. A második ütem-

hez tartozó dokumentációk most készültek el, kivéve a központi szolgálat épületét, amely azonban szintén kész lesz még az idén.

Az építkezés is természetesen két részre oszlik, bár a kivitelező Csongrád megyei Építőipari Vállalat tulajdonképpen folyamatosan dolgozik majd. Előreláthatóan 1970 decemberében be is költözhet végleges helyére a genetikai és a növényélettani intézet, de ideiglenesen helyet adnak a másik két intézetnek is, hogy azok is megkezdhesék a munkát. A kutatótelep 1972-ben készül el teljesen.

Amikor a Magyar Tudományos Akadémia elhatározta a biológiai tudományok erőteljes hazai fejlesztését, és úgy döntött, hogy rendelkezésre álló anyagi lehetőségeinek jelentős részét a szegedi kutatótelep felépítésére fordítja, az a felismerés vezetett, hogy az elmúlt másfél évtizedben a biológia egyes területein a korszerű fizikai és kémiai módszerek segítségével nagy tudományos felfedezések születtek, az élő anyag tulajdonságainak beható ismerete, és a biológián alapuló más tudományok gyors fejlődése is napirendre került. Az új eredményeknek a gyógyászatban, a mezőgazdaságban, a gyógyszeriparban, az élelmiszerek előállításában és még sok másban máris gyakorlati hasznuk van, s az igények egyre növekednek. Tehát az a nagy pénz, amit a biológiai telep felépítésére és berendezésére fordítanak, nem valami elvont tudományosságot ápol, hanem az embereket, az egész társadalmat szolgálja. S ezért külön öröm, hogy Szeged adhat számára otthont.

Fehér Kálmán